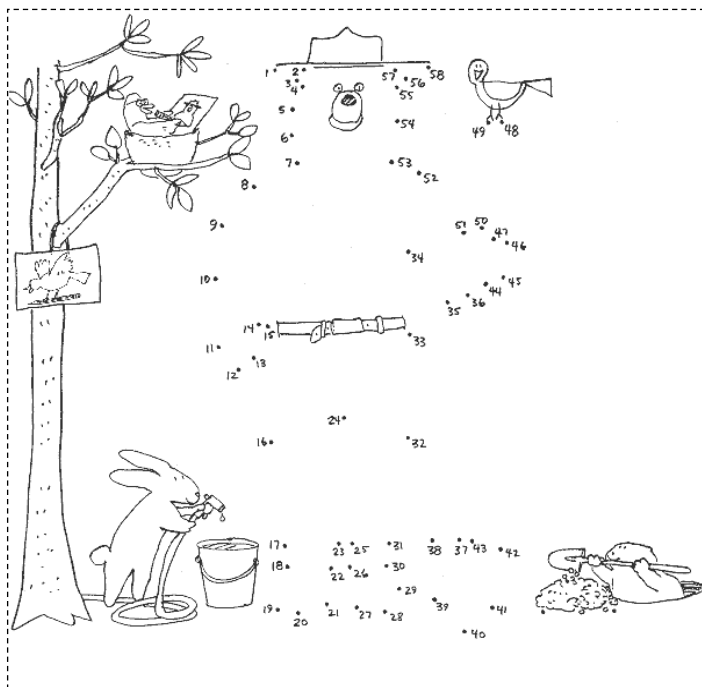

† Farský list

Číslo 9 27. apríl 2008

Gréckokatolícka cirkev, Farnosť Povýšenia sv. Kríža, Prešov-Sekčov

► Desať egyptských rán bolo desať trestov, ktoré dopustil Pán Boh na Egypt pre faraónovu neposlušnosť. Voda sa premenila na krv. Rozmnožili sa žaby. Množstvo múch trápilo ľud i zvieratá. Vypukol mor. Ľudia dostali vrede po celom tele. Ľadovec zničil všetku úrodu. Kobyľky zničili, čo ostalo. Tri dni trvala tma, po celej zemi. Posledná rana bola, že zomreli všetci prvorození. Tresty zastihli len Egyptanov.

Hádala sa dominikán s františkánov, kto má väčšiu vieru. Dominikán hovorí: „Ja dokážem ísť po vode.“ A skutočne prejde pár metrov po povrchu jazera, okolo ktorého sa prechádzajú. Františkán v údive si hovorí: A čo ja menej verím? Dodal si odvahu a vykročil do vody za ním. No hneď ho museli ťahať z vody. Víťaz dominikán mu hovorí: „Vieru síce máš, ale nevieš, kde sú vo vode zapichnuté kolíky.“

Úroda jablák

Koľko jablák je v záhrade? Ak vám násobenie nerobí problémy, je to jednoduchá úloha.

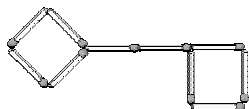
Zadanie hlavolamu:

V záhrade rastú štyri lipy, na každej z nich sú štyri konáre, na každom konári štyri halúzky, na každej halúzke štyri jablká.

Koľko jablák je dobromady v záhrade?

Kľúč

1. Premiestnite štyri zápalky tak, aby vznikli tri štvorce.
2. Premiestnite tri zápalky a vytvorte dva štvoruholníky.
3. Premiestnite dve zápalky a vytvorte dva štvoruholníky.

prevzaté, spracoval MŠ

Vydáva

Gréckokatolícka cirkev

Farnosť Povýšenia sv. Kríža, Prešov-Sekčov,

Ul. Martina Benku 7, 080 01 Prešov

Len pre vnútornú potrebu farnosti

Dobrovoľný príspevok: 3 Sk

internet: www.grkat-sekčov.sk

e-mail: presov.sekčov@grkatpo.sk

tel.: 051/7725 540

tlač: A-media, sro.

Neprešlo jazykovou úpravou

Pánovo nanebovstúpenie

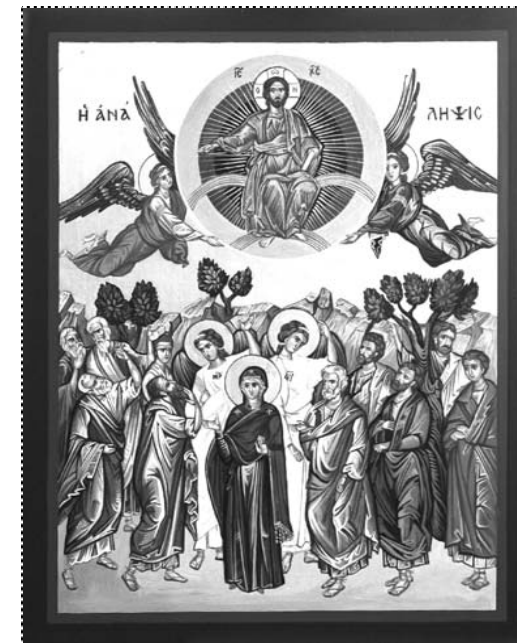
Tento sviatok sa oslavuje vždy 40 dní po Pasche. Patrí medzi veľké Pánove sviatky a má 9 dní poprazdenstva. V prvých troch storočiach neexistuje žiadna zmienka o tomto sviatku. Medzi odborníkmi na liturgiu prevláda názor, že v prvých troch storočiach bol sviatok Pánovho nanebovstúpenia spojený so sviatkom svätej Päťdesiatnice. V 4. storočí však sviatok sa stáva už všeobecne známym, ba dokonca je na mnohých miestach považovaný za „celospoločenský“ sviatok. V 4. storočí dala cisárovná Helena postaviť chrám ku sviatku Pánovho nanebovstúpenia na Olivovej hore.

Liturgia tohto sviatku má tiež niekoľko zvláštností. Namiesto niektorých častí liturgie (po svätom prijímaní až po samotné prepustenie) sa spieva spev typické pre toto obdobie „Bože vznes sa nad nebesá...“

Svätá Päťdesiatnica

Sobota pred nedeľou Päťdesiatnice je poslednou zádušnou sobotou v liturgickom roku.

Svätá Päťdesiatnica patrí medzi najväčšie sviatky liturgického roka. Je zároveň zavŕšením sviatku Paschy. II. Vatikánsky koncil v konštitúcii o Cirkvi (hl.1) hovorí: „Keď však bolo dokonané dielo, ktoré dal Otec vykonať

Synovi na Zemi, bol na Turíce zoslaný Svätý Duch, aby Cirkev ustavične posväcoval a aby tak veriaci mali skrze Krista v jednom Duchu prístup k Otcovi... Duch prebýva v Cirkvi a v srdciach veriacich ako v chráme a v nich sa modlí a vydáva svedectvo, že sme prijatí za Božie deti... Omladzuje Cirkev silou evanjelia, stále ju obnovuje a vedie k dokonalej jednote s jej Ženíchom“.

Päťdesiatnica má svoje korene v Starom zákone. Židovský národ slávil tri významné sviatky: Veľkú noc, Päťdesiatnicu a Sviatok stánkov. Päťdesiatnica bola v Starom zákone

sviatkom poďakovania za úrodu. Neskôr bola v tento deň aj spomienka na udelenie tabulí zákona Mojžišovi na hore Sinaj, ktoré dal Boh práve na päťdesiaty deň po východe z Egypta.

Hlavným motívom pre novozákonnú cirkev bolo to, že slávil sviatok zoslania Svätého Ducha v päťdesiaty deň po Pasche. Sviatok Päťdesiatnice bol pre prvotnú Cirkev takou veľkou, radostnou a vážnou udalosťou, že bol tento sviatok postavený na úroveň sviatkov Paschy a Narodenia Ježiša Krista. V treťom storočí je sviatok Päťdesiatnice už všeobecne známym sviatkom. Z bohoslužby tohto dňa prešla napr. do denných modlitieb modlitba *Kráľu nebeský*. Bohoslužobné texty

tohto sviatku zostavil sv. Ján z Damasku i sv. Kozma Majumskij.

Pred svätou liturgiou sa spieva modlitba *Kráľu nebeský*, ktorú na kolenách pred oltárom prednáša kňaz a potom dvakrát veriaci ju opakujú. Na večerni je hneď niekoľko zvláštností. Veľká ekténia má osobitné prosby k danému sviatku. Na troch miestach večierne sa prednášajú tri modlitby na kolenách – po prokime, po suhubej ekténii a po hymne *Ráč nás Pane...* Modlitby sú pravdepodobne dielom sv. Bazila Veľkého, ktorému sa pripisuje aj nariadenie, aby sa tieto modlitby prednášali na kolenách.

Pondelok po Svätej Päťdesiatnici sa nazýva Pondelok Svätého Ducha. V deň Päťdesiatnice je pripomenutie si samotnej udalosti Zoslania Svätého Ducha, pondelok je zasvätený osobitnej úcte Sv. Ducha ako tretej božskej osoby. V niektorých liturgických knihách je pondelok po Päťdesiatnici nazvaný aj sviatkom Najsvätejšej Trojice. Je to vplyv nariadení s záverov Zamojskej a Lvovskej synody.

Liturgické obdobie slávania sviatku Zoslania Svätého Ducha sa končí v sobotu po Svätej Päťdesiatnici.

ThDr. Miroslav Ilko, PhD.

Pre deti a všetky Božie deti

Mojžiš, vodca izraelského národa (Z 2. knihy Mojžišovej)

Jakubovi potomci. Izraeliti, žili v Egypte skoro tristo rokov. Živil sa pastierstvom roľníctvom a veľmi sa rozmnožili. Faraóni sa obávali, že sa pripoja k nepriateľom a obsadia celú krajinu, preto ich sužovali ťažkými robotami. Keď ani to nepomohlo, faraón vydal rozkaz, aby každého židovského chlapca, ktorý sa narodí, ihneď utopili.

Mojžišovo narodenie. V tom čase sa narodil istej židovskej matke chlapec. Bolo jej ľúto zmárniť pekného chlapčeka. Skrývala ho teda tri mesiace. Keď ho už nemohla ďalej utajovať, vzala košík, vymazala ho smolou a položila doň dieťa. Potom šla a položila košík medzi trstie na brehu rieky Nil. Jedného dňa sa faraónova dcéra išla kúpať do rieky a našla tam dieťa. Dala ho odchovať a keď chlapec odrástol, prijala ho za syna a dala mu meno Mojžiš, čo znamená: vyťahnutý z vody.

Mojžišova mladosť. Keď Mojžiš dorástol, videl utrpenie svojho ľudu. Kde len mohol, všade sa ich zastával. Faraón sa preto naňho rozhneval a chcel ho zabiť. Mojžiš ušiel do Madiánu, kde mnoho rokov pásol ovce u kňaza Jetra.

Horiaci ker. Raz hnal stádo oviec k vrchu Horeb. Tu uzrel ker, ktorý horel, ale nezháral. Šiel sa teda presvedčiť, prečo ker nezhorí. Keď pristúpil bližšie, počul Boží hlas z plameňa: „Mojžiš, nepribližuj sa sem! Vyzuj si obuv, lebo miesto, na ktorom stojíš, je svätá zem! Ja som Boh tvojich praotcov!“ Potom sa Boh predstavil Mojžišovi: Ja som, ktorý som (Ex 3,14). Mojžiš vyzul svoju obuv a zakryl si tvár, lebo sa neopovážal poďakovať sa na Pána Boha.

Poznámky:

Veľkonočný baránok je predobrazom Krista Pána ktorý sa volá Baránkom Božím. Požívanie baránka je predobrazom sv. prijímania. Krv baránka, ktorou boli ochránené izraelské rodiny od časnej záhuby, je predobrazom predrahej krvi Kristovej, ktorou sme boli vykúpení z večného zatratenia. - Tak ako veľkonočnému baránkovi nepolámali kosti, ani Pánu Ježišovi na kríži kosti. ►

Myropomazanie

„Pokrstení sa pomazú svätým myrom, aby boli pečatou Svätého Ducha označení za svedkov a stali sa spolubudovateľmi Kristovho kráľovstva“ (porov. CCEO, kán. 692).

Trvalo dosť dlho, kým sa myropomazanie začalo jasnejšie rozoznávať ako osobitná, od krstu odlišná sviatosť. Vskutku tvorilo spolu s krstom celkový obrad iniciácie, prijatia do Cirkvi. Nie je možné krst a myropomazanie od seba odlišovať tom zmysle, že krst sa vzťahuje na Ježiša Krista a myropomazanie na Svätého Ducha. Krst a myropomazanie nemajú k sebe vzťah ako Pascha a Zoslanie Svätého Ducha, ako keby krst dával človeku účasť na tajomstve Paschy, na živote zmŕtvychvstalého, a myropomazanie na tajomstve a živote Svätého Ducha. Je potrebné si uvedomiť, že všetky sviatosti stoja v znamení Paschy a sviatku Zoslania Svätého Ducha.

Myropomazanie a spása

Čo sa týka spásonosnej účinnosti sviatosti myropomazania, nie je ľahké rozlišovať ju od účinnosti krstu, nakoľko sa tieto sviatosti vo východnej Cirkvi udeľujú spolu ako jediný obrad uvedenia do kresťanstva a preto sa v mnohom špecifická účinnosť myropomazania nevykryštalizovala.

V dobe cirkevných Otcov sa myropomazanie označovalo ako korunovanie a zavŕšenie krstu. Otcovia mu pripisovali plnosť Svätého Ducha a vyniesli tak na povrch osobný aspekt. Súčasne videli v myropomazaní zdokonalenie účasti na úlohách Ježiša Krista. Svätému Duchu Otcovia pripisovali tú úlohu, že odstráni neschopnosť a slabosť kresťanov a dal im rozumnosť a silu, ktorou premáhajú protivenstvá a organizujú Božiu Cirkev.

Tomáš Akvinský poukazuje na význam myropomazania pre život v spoločenstve. Svätý Duch totiž posilňuje pokrsteného, aby neohrozene vydával svedectvo o Ježišovi Kristovi. Myropomazaný kresťan sa stáva apoštolom, aby ohlasoval radostnú zvesť slovami a skutkami: „*Buďte vždy pripravení obhájiť sa pred každým, kto vás vyzýva zdôvodniť nádej, ktorá je vo vás.*“ (1 Pt 3,15). Ani prví kresťania nemali ľahký život pri evanjelizácii. Museli čeliť politickému a náboženskému nepriateľstvu. Učiteľ povedal: „*Ak prenasledovali mňa, budú prenasledovať aj vás*“ (Jn 15,20). Utrpenie je zložkou kresťanského života, svet poznačený hriechom, odmieta toho, kto žije podľa logiky lásky a pravdy. Ježiš Kristus premohol hriech sveta tým, že sa obetoval na kríži. Aj vo sviatosti myropomazania sa zraďí tieň kríža, cesta kresťanov je vyznačená mučeníctvom. To isté vyplýva i zo skutočnosti, že pripodobnenie kresťana Ježišovi Kristovi nastáva vtedy, keď dostane pečať Svätého Ducha. Lebo poznačenie Svätým Duchom je poznačenie láskou. Svätý Duch nás učí rásť v láske. A na základe tohoto poznania si každý myropomazaný kresťan nielenže uvedomuje svoju zodpovednosť za svet, v ktorom žije, ale sa stáva aj spôsobilým túto zodpovednosť realizovať.

Aj v sviatosti myropomazania si môžeme všimnúť spoločné pôsobenie osôb Najsvätejšej Trojice.

Boh Otec potvrdzuje pokrsteného ako „svedka“, posielal mu Ducha, ktorý oživuje charizmy, zaktívuje v ňom nový spôsob života na základe kresťanskej viery

Boh Syn dáva myropomazanému účasť na svojom tajomstve smrti a zmŕtvychvstania a naplno ho potvrdzuje za svojho „svedka“

Boh Svätý Duch vedie a podporuje myropomazaného v službe, pobáda ho, aby zúžitkoval prijaté charizmy a aby bol naplno činný v Cirkvi.

Podstata Otca, svedectvo Syna a pôsobenie Svätého Ducha sú neoddeliteľné. Kto sa stal novým stvorením (krst), ohlasuje všetkým túto novinu slovom a životom (myropomazanie). Kto sa stal členom nového Božieho ľudu, stáva sa činným údom Kristovej Cirkvi.

Podľa článku ThDr. Miroslava Ilka, PhD. spracoval oMZ.

Drevené chrámy v okolí Sniny – pokračovanie

Ruský Potok (NKP)

Drevený barokový chrám sv. archanjela Michala z roku 1740 (rekonštruovaný v r. 1970), sa nachádza na návrší v obci, 34 km severovýchodne od Sniny. Trojpriestorový chrám tzv. bojkovského typu. Barokový ikonostas z 18. storočia bol pôvodne v inom chráme, pretože asi tretina jeho ikon je zavesená na bočných stenách lode. Boli

neodborne reštaurované v rokoch 1933 a 1960, čím sa v podstate stratil ich pôvodný výzor. Cenné sú cyrilikou písané liturgické knihy z r. 1626-1654, ktoré boli vytlačené na Ukrajine. Pri kostole je drevená zvonica z 18. storočia, murované opevnenie s drevenou strieškou a dve brány z rovnakej doby.

V súčasnosti sa v chráme už neslúži.

Topoľa (NKP)

Drevený barokový chrám sv. archanjela Michala z druhej polovice 17. storočia. Patrí medzi najstaršie drevené chrámy východného obradu (obnovený v r. 1928-29 a 1970). Nachádza sa na kopci nad obcou, 22 km severne od Sniny. Trojpriestorová zrubová stavba tzv. bojkovského typu, okolo zastrešená otvorená arkáda s dreveným stĺporadím. Pripomína ľudové roľnícke obydlie v Karpatoch. Iba jednoduché kríže na nej pripomínajú, že je to chrám. Pokrytý je šindľovou valbovou strechou, z ktorej vyčnievajú dve vežičky. Ikonograficky je zaujímavý obraz Snímanie z kríža, pochádzajúci z čias okolo roku 1700. Pri chráme stojí drevená zvonica tiež z druhej polovice 17. storočia.

Topoľa - Sv. Michal archanjel, 1700 (L, NKP)

V roku 1923 bol chrám vo veľmi zlom stave a neskôr ho opravovali. V roku 1991 bola prevedená komplexná obnova stavebnej časti chrámu. V súčasnosti sa v chráme vykonávajú iba ak pohrebné obrady. Bohoslužby sa vykonávajú v novom, murovanom chráme.

Uličské Krivé (NKP)

Drevený barokový chrám sv. archanjela Michala z roku 1718 (obnovený začiatkom 20. stor.), stojí v strede obce, 35 km východne od Sniny. Trojpriestorová zrubová stavba, architektonicky príslušná k tzv. bojkovskému typu je zaujímavá svojou veľkosťou, ktorú umocňujú dve veže. Svojou neopakovateľnou

krásou povznáša a upútava pozornosť návštevníkov obce. Pozornosť si zasluhuje typický bohato dekoratívny barokový interié, najmä detaily strednej časti ikonostasu s cáorskymi dverami. Osobitnú pozornosť si zasluhujú niektoré významné ikony.

Podľa Dancák, F.: Homo viator spracoval oMZ.